

کلاس معکوس (Flipped Classroom) چیست؟

کلاس معکوس یا *Flipped Classroom* یکی از روش‌های نوین آموزشی است که در آن فرآیند سنتی آموزش برعکس می‌شود. به جای اینکه مدرس در کلاس تدریس کند و فراگیران در خانه تمرین انجام دهند، محتوای آموزشی پیش از کلاس (به صورت فیلم، فایل صوتی، اسلاید، متن و...) در اختیار فراگیران قرار می‌گیرد و زمان کلاس به فعالیت‌های تعاملی، حل مسئله، بحث گروهی و پروژه‌های عملی اختصاص می‌یابد.

تعریف کلاس معکوس

کلاس معکوس یک رویکرد آموزشی دانشجو محور است که:

- یادگیری اولیه قبل از کلاس اتفاق می‌افتد.
- کلاس به محیط تمرین، تحلیل و کاربرد دانش تبدیل می‌شود.
- نقش مدرس از «ارائه‌دهنده محتوا» به «تسهیل‌گر یادگیری» تغییر می‌کند.
- مشارکت فعال فراگیران افزایش می‌یابد.

اهداف اجرای کلاس معکوس

- افزایش مشارکت فراگیران
- بهبود یادگیری عمیق
- توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی
- تقویت یادگیری خودراهبر
- استفاده بهینه از زمان کلاس

فرآیند اجرای کلاس معکوس

مرحله اول: طراحی آموزشی

- تعیین اهداف یادگیری
- تحلیل نیازهای فراگیران
- انتخاب محتوا و منابع آموزشی

مرحله دوم: تولید یا انتخاب محتوای پیش‌کلاسی

- ویدئوهای آموزشی
- پادکست
- کتاب الکترونیکی
- اسلایدهای آموزشی
- آزمون‌های کوتاه

مرحله سوم: مطالعه قبل از کلاس

فراگیران موظف‌اند پیش از حضور در کلاس:

- ویدئوها را مشاهده کنند .
- منابع را مطالعه نمایند .
- تکالیف مقدماتی را انجام دهند .

مرحله چهارم: فعالیت‌های داخل کلاس

- پرسش و پاسخ
- حل مسئله
- کار گروهی
- مطالعه موردی
- ارائه دانشجویان
- پروژه‌های عملی

مرحله پنجم: ارزیابی

- آزمون‌های تکوینی
- ارزیابی عملکرد
- پروژه
- خودارزیابی و همتایابی

نقش مدرس در کلاس معکوس

مدرس:

- طراح یادگیری است .
- محتوا را آماده می‌کند .
- فعالیت‌های تعاملی را هدایت می‌کند .
- بازخورد مستمر ارائه می‌دهد .
- پیشرفت فراگیران را ارزیابی می‌کند .

نقش فراگیران

فراگیران باید:

- مسئولیت یادگیری خود را بپذیرند .
 - قبل از کلاس مطالعه کنند .
 - در بحث‌ها مشارکت فعال داشته باشند .
 - در فعالیت‌های گروهی همکاری کنند .
-

مزایای کلاس معکوس

- افزایش تعامل آموزشی
- یادگیری عمیق‌تر
- انعطاف‌پذیری زمانی
- بهبود عملکرد تحصیلی
- افزایش انگیزه یادگیری
- امکان آموزش شخصی‌سازی‌شده

چالش‌های کلاس معکوس

نیاز به دسترسی به فناوری
زمان‌بر بودن تولید محتوا
مقاومت برخی فراگیران در برابر تغییر
ضرورت مطالعه قبل از کلاس

نمونه برنامه برگزاری یک جلسه کلاس معکوس

مرحله	زمان	فعالیت
قبل از کلاس	3 روز قبل	ارسال فیلم آموزشی
قبل از کلاس	قبل از شروع کلاس	آزمون کوتاه آنلاین
آغاز کلاس	10 دقیقه	مرور و رفع ابهام
حین کلاس	30 دقیقه	کار گروهی و حل مسئله
پایان کلاس	10 دقیقه	جمع‌بندی و ارزیابی